

Иван Умленски /Кюстендил/

КАК БЕШЕ СЪЗДАДЕНО НАЙ-ГОЛЯМОТО ТОПОНИМИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ У НАС
"Местните имена в Кюстендилско" /1984 г., 1229 с., 28 000 имена

Изследването "Местните имена в Кюстендилско" е наше общо дело с Георги Ковачев - ст. н. с., агроном, дългогодишен директор на Овощарския институт край Кюстендил. Идеята за труда даде Ковачев. При събиране на материали по темата "Коопериране и уедряване на селското стопанство в Кюстендилска околия" той открива и използва декларации на селски стопани за влизане в ТКЗС, в които са вписани по местности, видове и декари всички техни полски имоти. Ковачев преписа имената на местностите от около 16 000 декларации с данни за вида им и ми предложи въз основа на този изобилен материал да изследваме местните имена в Кюстендилско. Той пое да осигури фиширането на имената по декларациите и емлячните регистри и да участвува в допълнителното обхождане на селата за повторна проверка и уточнявания. Аз приех гялоостната научна обработка на материалите. Споделих идеята и намеренията ни с покойния проф. д-р Йордан Заимов, който ги одобри и ни обеща научно съдействие и участие на Института за български език при БАН.

Многобройните кюстендилски села /118/ и гр. Кюстендил бяха обходени през 1979 и 1980 г. с предварително подготвените от Ковачев фишове за около 15 000 местни имена. За необходимите ни сведения и за допълнителни имена разпитвахме възрастни хора /сведомители/, предимно някогашни или сегашни общински служители, бригадери, полски и горски пазачи и добри, природно начетени стопани. Дейността ни беше значително улеснена от личните ни познатства с ръководители и жители в много села, тъй като Ковачев беше бивш директор на окръжния Овощарски институт, а аз - дългогодишен гимназиален учител и преподавател в Учителския институт в града. Кюстендилският край ми беше вече познат още преди 20-25 години от събиране на материали за монографията ми "Кюстендилският говор" /ИБЕ, БАН, С., 1965 г./. През 1981 и 1982 г. се наложи още веднъж да посетя повечето от селата за събиране на допълнителни данни за открити от мене в декларациите, а не нанесени във фишовете сведения и за някои други уточнявания. Второто ми обхождане беше по-леко, тъй като вече имах изграден информаторски апарат във всички села.

При обработването на материалите издирих допълнителни нови сведения и направих някои доуточнявания от възрастни хора в града, преселени от различни села. Осведомителите посочиха и някои пропуснати имена. Използвах и публикуваните вече имена и историко-поселищни сведения в четирите крупни географско-етнографски изследвания на чл.-кор. Йордан Захариев, "Крайще" /1918 г./, "Каменица" /1936 г./, "Щявеп" /1945 г./ и "Кюстендилската котловина" /1963 г./. По този начин броят на местните имена достигна 28 000. Работата ми по интерпретирането на събрания вече огромен материал беше улеснена от извършените от мене преди това изследвания на местния говор; за миналото и историята на Кюстендилско ме подпомогнаха трудовете: "Северна Македония" на акад. Й. Иванов /1906 г./, "Исторически паметници от Кюстендилски окръг" на Цветана Дремсизова и Юлиана Слокоска /1978 г./ и сборникът "Кюстендил и Кюстендилско", съставен от Гина Кръстева /1969 г./. Изследвачите по топонимия сега са значително улеснени от ценните трудове на Ст. Илчев "Личните и фамилни имена у българите" /1969 г./, на Й. Займов "Заселване на българските славяни на Балканския полуостров" /1967 г./ и "Български географски имена с -jъ" /1973 г./, а също и от "Български етимологичен речник", както и от публикуваните монографии на топонимията от редица бивши околии. През всичкото време получавах конкретна помощ при изясняване произхода и значението на редица трудни за тълкуване имена от проф. д-р Й. Займов.

Много ми помогнаха и ценните и задълбочени указания на рецензентите на труда ми ст.н.с. Георги Христов и ст.н.с. к.ф.н. Димитрина Михайлова; същите като специалисти овозможи ми предпазиха от някои структурни неточности и неправилни тълкувания на отделни имена. Също конкретни и общи указания ми бяха дадени и при обсъждането на труда ми в Института за български език при БАН.

Към редицата благоприятни обстоятелства и указаната ми помощ, като се прибави и това, че ние с Г. Ковачев живеем и работим в изследвания район и като пенсионери имаме повече свободно време за работа, всичко това ни позволи да завършим обемистия си труд за сравнително кратко време от пет години.